

Tuğçe Kaytan, Zeynep Nasuh, Meryem Çoşar, Edanur Köksal, Derya Akburak, Abdulsamet Tiryaki, Ramazan Sağdıç

DANIŞMAN: Prof. Dr. Ali Savaş BÜLBÜL

AMAÇ: Bu araştırmanın amacı kronik hastalığı olan bireylerin hasta katılım düzey durumlarının incelenmesidir.

LİTERATÜR TARAMASI

Kronik hastalıklar çoğu kez yavaş yol alan, sistemli ve sürekli iyileştirme, bakım ve takip edilmesi gerektiren, birden fazla sistemde fonksiyon bozukluklarına neden olan ve bireyde yeti yetimine yol açan uzun süreli sağlık sorunudur. Dünya genelinde artan kronik hastalıklarının metodu için sağlık okuryazarlığının önemi giderek artmaktadır. Kronik hastalığı taşıyan kişilerin hastalığa ve tedavi programına uyumunu sağlamak temel amaçtır. Bu süreçte farklı eğitim ve öğretim yöntemleri ile hastaların hastalıklarını yönetebilmesi için hazırlanması ve güçlendirilmesi önemlidir. Aile planlaması yapılmadan dünyaya getirilen çocuklar ve aileleri ekonomik açıdan sıkıntı çekerler ise kalabalık ortamlarda yaşamak zorunda kalırlar bu da ailenin sağlık durumunu hastalığa doğru götürmektedir. Hasta katılımı "bireylerin mevcut sağlık hizmetlerinden en büyük faydayı elde edebilmek için atması gereken adımlar" olarak tanımlanır. Hasta katılımı bilimsel sonuçların yanında mevcut tercihlerin ve değer yargıların da beraber ele alındığı bir süreçtir. Hastaların duygu ve düşünceleri ön planda tutulması hasta katılım düzeylerini üst seviyelere taşıdığı görülmektedir. Sağlık okuryazarlığı, ilk olarak Simond tarafından 1974' de kullanıldı. Bu unsur, Dünya Sağlık Örgütü tarafından "sağlığın korunması ve sürdürülmesi için bireyin sağlık bilgisine ulaşma, anlama ve kullanma becerisi" olarak belirtilmiştir. Türkiye'de ki sağlık okuryazarlığı oranı ise 2019 yılında 30.4 olarak saptanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM: Kesitsel nitelikte tanımlayıcı bir çalışmadır. Bu çalışma kronik hastalığı olan bireyleri kapsamaktadır. Araştırmanın örneklemi 281 kişiden oluşmaktadır. Cos-sette ve arkadaşları tarafından hemşirelerin bakımına ilişkin tutum ve davranışlarını değerlendirebilmek için, Watson'ın Bakım Kuramı temel alınarak (2005) yılında geliştirilmiştir. Türkçe' ye Kavuran, Türkoğlu, Özalp (2023) tarafından çevrilmiştir. Araştırmada hasta katılım düzeylerini ölçmek için hasta katılım ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak online anket yoluyla veri toplama tercih edilmiştir. Anket soruları beşli likert ölçek şeklindedir.

SONUÇ :

Toplam 281 kişiye yapılan bu çalışmada hasta katılım düzeyleri ile cinsiyet arasında kadın katılımcıların sayısı daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Bekar kesimin ağırlıklı olarak çalışmaya katıldığı gözlemlenmiştir. Hasta katılım düzeyleri ile eğitim durumu arasında ağırlıklı olarak 118 kişi ile lisans programı önde gelmektedir, en düşük ise 37 kişi ile ilkökul düzeyindeki kronik hastalığa sahip katılımcıların olduğu görülmüştür.

0-17000 TL aralığındaki gelir durumuna sahip kişilerin katılımının fazla olduğu tespit edilmiştir.

Ankete cevap veren 281 kişiden 187 kişi çalıştığını belirtmiştir.

Ankete cevap veren 281 kişiden 198 kişinin sosyal güvencesinin olduğu belirtilmiştir.

Ankete cevap veren 281 kişiden 119 kişi kronik hastalığa sahipken 161 kişi sağlıklı olduğu görülmüştür.

Ankete cevap verenlerin ağırlıklı olarak 18-24 yaş aralığındaki bireylerden oluştuğu tespit edilmiştir.

Genel olarak insanlar sağlıklarını ve bunları profesyonellere ayrıntılı olarak orta derecede kendilerini ifade ettikleri gözlemlenmiştir. Sağlık profesyonellerle hastalıklar hakkında iletişim kurmada genel anlamda insanların kolaylıkla kendini ifade ettiği görülmüştür. Yani genel anlamda bakacak olursak insanların sağlık çalışanlarına karşı kendilerini iyi bir şekilde ifade ettikleri fakat kendi sağlık durumlarını orta derecede gördükleri bunun için sağlık çalışanlarından her türlü yardımı da kolaylıkla alabildikleri gözlemlenmiştir.

BULGULAR:

Araştırmaya dahil olan 281 katılımcının %64.1 kadın, %35.9 erkeklerden oluşmaktadır. %46.6 (18-24) yaş, %22.4 (25-31) yaş %11.4 (32-38) yaş %6.9 (39-45) yaş aralığından oluşmaktadır. %68.3 bekar, %31.7 evli katılımcılardan oluşmaktadır. %42 lisans, %24.2 ön lisans, %17.8 lise, %13.2 ilk okul katılımcılardan oluşmaktadır. %66.9 çalışmayan, %33.1 çalışan kısımdan oluşmaktadır. %45.2 0-17000, %38.1 17000-34000, %12.8 34000-51000, %3.9 51000 lira ve üzeri aylık aile gelir durumuna sahiptir. %57.3 kronik hastalığı var, %42.7 kronik hastalığı yok.

KAYNAKÇA

- Kumsar, K. A. ve Yılmaz, T. F. (2014). Kronik hastalıklarda yaşam kalitesine genel bakış. *Erciyes Üniversitesi sağlık bilimleri fakültesi dergisi*, 2, 2 (2014).
- Dost, A. ve Özsay, Durmaz M. (2022). Kronik hastalığı olan bireylerin sağlık okuryazarlık düzeyleri ve etkileyen faktörler. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 10(2), 652-666.
- Deniz, A. ve Yıldırım, Y. (2018). Göçün başka bir boyut: kronik hastalıklar. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 2018;27(3):261-273.
- Özkan, O. (2017). Sağlık hizmetlerinde hasta odaklı yaklaşım: hasta katılımı. *Hitit Üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 10, 2, 2017.
- Zaimoğlu, B.N. ve Özer, Z. (2023). Kronik hastalığı olan bireylerde e-sağlık okuryazarlık ve hasta aktivasyon düzeylerinin incelenmesi. *Nefroloji Hemşireliği Dergisi*.
- Bakan, AB. ve Yıldız, M. (2019). 21-64 Yaş grubundaki bireylerin sağlık okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmesine ilişkin bir çalışma. *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 29, 3, 2019.